Suomen ACC ry:n (Association of Christian Counsellors) vastine hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen ACC kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta tuoda esille oman näkemyksensä lakiesitykseen sukupuolen vahvistamiseen liittyen.

Suomen ACC:n toiminta-ajatus

Suomen ACC kokoaa yhteistoimintaan kristilliseltä arvopohjalta toimivia terapia- ja sielunhoitotyötä tekeviä henkilöitä ja yhteisöjä. Toiminnan tavoite on kehittää ja edistää eettisesti ja ammatillisesti vastuullista kristillistä terapiaa ja terapeuttista sielunhoitoa. Tähän pyritään järjestämällä säännöllisesti korkealaatuisia koulutuksia, webinaareja ja konferensseja, joissa avainasemassa on psykologisen tiedon ja kristillisen uskon vuoropuhelun ymmärtäminen ja syventäminen, jotta asiakkaat voisivat terapeuttisissa prosesseissaan tulla mahdollisimman kokonaisvaltaisesti kohdatuiksi.

Suomen ACC:n eettinen ohjeistus perustuu Suomen perustuslain ja EU:n perus- ja ihmisoikeuksien suojelun noudattamiseen. Suomen ACC:n kaikki toimijat ovat sitoutuneet noudattamaan kaikessa toiminnassaan Suomen ACC:n eettistä ohjeistusta.

Suomen ACC:n eettinen toimikunta ottaa tarvittaessa kantaa niin jäsenistöltä kuin asiakkailtakin nousevaan eettiseen pohdintaan, laatii toimintaohjeita sekä osallistuu mahdollisten ristiriitatilanteiden selvittelyyn. Toimikuntaan kuuluvat (12.6. 2022 alkaen) puheenjohtaja Harri Koskela, teologian tohtori ja tutkija, Kaisa Koivula, psykologi, kognitiivisen käyttäytymisterapian kouluttajapsykoterapeutti**,** Ulla Dahlen, PhD Councelor Education and Supervision (USA), terapeuttikouluttaja sekä sihteeri Tarja Vilppola**,** Master of Arts in Psychotherapy (Tanska), seksuaaliterapeutti (Sexpo-säätiö). Suomen ACC:n eettinen toimikunta ei ole rangaistuksia määrittelevä toimielin. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa eettinen toimikunta voi esimerkiksi laatia suosituksia tai tehdä toiminnan muutosehdotuksia. Tarvittaessa eettinen toimikunta informoi asiakasta myös muista jatkotoimenpidemahdollisuuksista (esimerkiksi oikeusturvasta tai kuluttajansuojasta).

Lääketieteellinen selvitys on välttämätön

Suomen ACC:n kanta on, että lääketieteellinen selvitys on välttämätön, mikäli henkilö vahvistetaan kuuluvaksi toiseen sukupuoleen kuin hänet on aiemmin henkilötietojärjestelmässä merkitty. Kuinka muuten varmistettaisiin, että digivirasto voi arvioida luotettavasti, kokeeko hakija ***pysyvästi*** kuuluvansa vahvistettavaan sukupuoleen? Suurella osalla sukupuolidysforiaa (sukupuolen vierautta) kokevista kokemus menee itsestään ohi.

Sukupuolen kokemuksen pysyvyys sekä mielen vakaus tulee selvittää, kuten aiemman lainsäädännön perusteella on tehty, lääketieteellisen selvityksen avulla, jotta esimerkiksi seuraavat mahdollisuudet voidaan *sulkea pois:*

- dissosiatiivisen identiteettihäiriön eli vakavan traumatisoitumisen vaikutus
- autismin kirjon vaikutus *
- posttraumaattisen stressireaktion vaikutus

ja samalla ennalta ehkäistä lisäkärsimystä sekä myöhempää muutostarvetta takaisin alkuperäiseen sukupuoleen.

*) Autismin kirjon häiriöt eivät tällä hetkellä sulje pois sukupuolen vaihtamista; autismiin liittyvät haasteet eivät katoa sukupuolta vaihtamalla, ja moni vaihdoksen tehneistä on katunut sitä myöhemmin.

Täysi-ikäisyyden vaatimus on erittäin tärkeä

Lakialoitteessa täysi-ikäisyyden vaatimus on erittäin tärkeä, sillä lapsen ja nuoren kehitykseen vaikuttavat monet seikat:

- Lapsen, varhaisnuoren ja nuoren kohdalla sukupuolidysforian kokemisessa on tärkeää selvittää lapsen tai nuoren ja perheen kokonaistilanne; sulkea pois muun muassa masennuksen, oppimishäiriöiden, kiusaamisen, perheväkivallan, traumatisoitumisen tai sairaudesta johtuvan kehodysforian vaikutus. On myös hyvä tiedostaa, että kaikki, jotka kokevat kehodysforiaa eivät koe vierautta sukupuoltaan kohtaan tai ole transsukupuolisia.
- Tutkimusten ja terapeuttien kokemuksen mukaan suuri osa lasten ja nuorten sukupuolen vierauden kokemuksista menee ohi itsestään. Edelleenkään ei tiedetä eikä osata ennustaa, kenellä kokemus säilyy ja kenellä menee ohi.
- Lakivaliokunnan selvityksessä todettiin, että lainsäädäntö ei takaa, että kaikki vanhemmat toimivat lapsensa parhaaksi. Joskus vanhemmat eivät tue lastaan keho- tai sukupuolidysforiatilanteessa vaan koittavat pakottaa häntä elämään biologisen sukupuolensa mukaisesti. Toisinaan taas vanhemmat ovat itse toivoneet eri sukupuolta olevaa lasta ja/tai vanhemman omat sisäiset syyt vaikuttavat siihen, että vanhemmuuskontekstissa lapsi nähdään sukupuolidysforisena, vaikka se ei primaaristi ole ollut lapsen kysymys lainkaan.

Perhe tarvitsee erityistä tukea

Suomen ACC esittää, että lakiin kirjattaisiin, että alaikäisen lapsen tai nuoren kokiessa sukupuolidysforiaa, perheellä on oikeus moniammatilliseen tukeen ja tilanteen selvittämiseen. Perheen oikea-aikainen tuki voi muun muassa

- auttaa vanhempia sietämään omia tunteitaan
- luoda suvaitsevaa tilaa perinteisistä sukupuolirooleista poikkeavalle käyttäytymiselle
- mahdollistaa, että lapsi saisi olla rakastettu sellaisena kuin hän on
- rakentaa vanhempien ja muun tuen verkoston, jonka suojassa lapsen tai nuoren kokemus omasta sukupuolestaan voi selkeytyä.

Harkinta-aika on tarpeellinen

Harkinta-aika viestii asian tärkeydestä: elämässä tärkeimmät asiat on mahdollista tehdä harkiten ja aikuisuutta kunnioittaen. Vakaat päätökset vahvistavat yhteiskunnan resurssien järkevää hyödyntämistä. Vertailukohteena

- *Avioero* on merkittävä päätös parisuhteessa; harkinta-aika on merkityksellinen sekä yksilöiden että parin näkökulmasta, ja jos on muita perheenjäseniä, myös heidän kannaltaan.